

NASZA GMINA

BIULETYN INFORMACYJNY GMINY SZCZUROWA

ISSN 2657-683X • NUMER 4/2021 • www.szczurowa.pl • GAZETA BEZPŁATNA

Z okazji zbliżających się
Świąt Bożego Narodzenia
wszystkim mieszkańcom Gminy Szczurowa
składam życzenia spokojnych,
zdrowych i pogodnych świąt spędzonych
w gronie najbliższych.

Życzę, aby te święta przy tradycyjnym
stole wigilijnym przyniosły
dużo radości, ciepła i optymizmu.

Kolejny zaś rok 2022
niech będzie czasem pokoju
oraz realizacji osobistych zamierzeń.

Wójt Gminy Szczurowa
Zbigniew Moskał

wraz z Pracownikami Urzędu Gminy

Możemy powiedzieć, że zgodnie z tradycją - ponieważ to już nasz trzeci wywiad podsumowujący kolejny rok Pana kadencji jako Wójta Gminy Szczurowa – spotykamy się w grudniu, aby porozmawiać o minionych miesiącach i dowiedzieć się czegoś więcej o planach na kolejne.

Cieężko nie zacząć naszej rozmowy od pytania o inwestycje – tematu, który z reguły ciekawi mieszkańców najbardziej. W poprzednim roku mówił Pan, że gmina wygląda jak wielki plac budowy. Czy w mijającym 2021 r. było podobnie?

Mijający 2021 r. to także rok bogaty w inwestycje. Mam tutaj na myśli nie tylko te wykonane, ale również przygotowanie zadań do realizacji w latach 2022-2023 i późniejszych. Przygotowujemy już bowiem zadania na nowe rozdanie środków w perspektywie unijnej 2021-2027.

W bieżącym roku zakończyliśmy przebudowę pustostanu po szkole w Strzelcach Małych z przeznaczeniem na żłobek i przedszkole integracyjne. Cieszy mnie to, że już dzisiaj wiadomo jak bardzo ta inwestycja była potrzebna. Pozyskaliśmy na ten cel środki z różnych źródeł – Wojewódzki Fundusz

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Małuch+, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego. Środki zewnętrzne pozwoliły sfinansować nie tylko samą inwestycję, wyposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne i zabawki, ale również zajęcia dodatkowe dla maluchów i koszty bieżące jednostki. Żłobek z przedszkolem to dla mnie wielki powód do dumy tym bardziej, że jest to pierwsza tego typu placówka w powiecie brzeskim. Zakończony został kompleksowy remont budynku grodzkiego w Uściu Solnym. Jest już po odbiorze technicznym – wszystkie pomieszczenia zyskały nowy wygląd, wygospodarowaliśmy pomieszczenie pod kotłownię z piecem gazowym, toalety z dostosowaniem dla osób niepełnosprawnych i zaplecze kuchenne. Budynek został ocieplony i wykonano nową elewację. Niebawem w budynku pojawi się również nowe wyposażenie. Ze względu na zabytkowy charakter obiektu, wszystkie prace uzgadniane były z Urzędem Ochrony Zabytków. W budynku, zgodnie z wolą mieszkańców, będzie miała siedzibę filia biblioteki publicznej oraz izba pamięci. Inwestycja kosztowała blisko 800 tys. zł,

z czego prawie 600 tys. zł to środki zewnętrzne. Pozyaskaliśmy dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na realizację inwestycji ukie-runkowanych na ochronę środowiska. Dzięki temu w 44 gospodarstwach domowych na terenie gminy zostaną wybudowane przydomowe oczyszczalnie ścieków. W celu obsługi oczyszczalni, do Zakładu Gospodarki Komunalnej zostanie zakupiony wóz asenizacyjny wraz z ciągnikiem. Zakończyliśmy dwa projekty związane z niską emisją – wymianę prze-starzałych kotłów węglowych na nowoczesne, za-pewniające obniżenie poziomu smogu oraz montaż paneli fotowoltaicznych i kolektorów. Z programu skorzystało 170 gospodarstw w naszej gminie. Po re-monce i przebudowie oddana została do użytkowa-nia remiza w Strzelcach Małych. Teraz obiekt stwarza godne warunki do funkcjonowania OSP. Na ten cel wykorzystaliśmy środki gminy oraz Województwa Małopolskiego – Program Remizy Małopolskie. Kontynuujemy remont remizy w Ryłowej. W ubie-głym roku klimatyzacja, w tym – pokrycie dachowe i remont parkietu. Centralne ogrzewanie wraz z no-wym piecem gazowym wykonaliśmy w budynku remizy OSP w Uściu Solnym. Od tego roku stra-żacy nie będą już musieli palić w piecu węglowym. Nowy kocioł został zamontowany również w szkole w Woli Przemyskiej. Centrum Szczurowej zy-skało piękny, nowoczesny wygląd. Wykonaliśmy re-mont dworca autobusowego oraz nową elewację na budynku policji, co wraz z nowym parkingiem sta-nowi wizytówkę naszej gminy. Wyremontowaliśmy place zabaw, w tym nowe, bezpieczne nawierzchnie zyskały place zabaw w Szczurowej i Uściu Solnym. Trwa przebudowa boiska w Niedzieliskach, które m.in. będzie powiększone do wymiarów umożli-wiających grę A-kasy. Inwestycja jest realizowana przy udziale środków Programu „Małopolska in-frastruktura rekreacyjno-sportowa – MIRS”. Trwa końcowy etap remontu domu ludowego w Szczu-rowej – Włoszynie. Oprócz remontu pomieszczeń, zostanie wykonane centralne ogrzewanie z kotłem gazowym. Dobudowaliśmy kilka punktów oświe-tleniowych, m.in. w Popędzynie – centrum oraz w Szczurowej na ul. Szkolnej. Trwa wykonanie do-kumentacji na oświetlenie drogi gminnej w miejsco-wości Rudy-Rysie. Na ten cel zostały przeznaczone środki w dyspozycji mieszkańców – fundusz sołecki. Przeprowadzono także wiele mniejszych remontów w budynkach gminnych – domach ludowych, re-mizach, szkołach i przedszkolach oraz wokół tych obiektów. W bieżącym roku renowacji zostały pod-

dane 3 figurki – w Rząchowej, Księżach Kopaczach oraz Szczurowej – Włoszynie.

Wiele zmian zaszło także na drogach. Dzięki pozy-skanyim środkom z Funduszu Dróg Samorządowych i Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych wyremon-towaliśmy ok. 4 km dróg gminnych. Co jednak najważniejsze, zgodnie z planem postępują kolejne etapy dwóch strategicznych inwestycji: południowej obwodnicy Szczurowej i obwodnicy miejscowości Rudy-Rysie. Na pierwszą z nich wydana została de-cyzja zezwalająca na realizację inwestycji drogowej, na drugą decyzja o środowiskowych uwarunkowa-niach. Czynię starania, aby zadania te zostały jak najszybciej zrealizowane, jest to jednak proces dłu-gotrwały i bardzo kosztowny. Konkurujemy w tym względzie z innymi ważnymi inwestycjami drogo-wymi Województwa Małopolskiego. Nie można nie wspomnieć o współfinansowaniu gminy w remon-cie drogi powiatowej Szczurowa-Żelichów. Na ten cel Gmina Szczurowa przeznaczyła środki w wyso-kości ponad 300 tys. zł. Do realizacji przygotowane są chodniki przy drogach powiatowych w Strzelcach Małych, Strzelcach Wielkich i Zaborowie. W bieżą-cym roku wykonaliśmy parking przy domu ludo-wym w Barczkowie oraz remont chodnika w Uściu Solnym na tzw. ul. Floriańskiej. W trakcie przygo-towania jest dokumentacja na kontynuację chodni-ka przy drodze wojewódzkiej nr 768 w Rudy-Rysiu wraz z 2 zatokami autobusowymi i chodnika przy drodze gminnej w Niedzieliskach.

Chciałbym wspomnieć jeszcze o gazyfikacji. Wprawdzie nie jest to inwestycja gminna, ale dzięki wielu staraniom gminy niemożliwe stało się możli-we. Trwa wykonanie dokumentacji na gazyfikację Rząchowej, Księży-Kopaczy, Dąbrówki Morskiej, Górki i Niedzielisk-Podszumina. Mam nadzieję, że w niezbyt odległym czasie uda się to również w po-zostałych miejscowościach, które do tej pory nie zo-stały zgazyfikowane.

Jak widać ten rok był bardzo pracowity i obfitywał w zadania inwestycyjne.

Duża ilość podejmowanych działań wymaga du-żej ilości nakładów finansowych. Środki własne gminy to jedno, są jeszcze środki finansowe, które „zdobywa” się z zewnątrz. Jak to wygląda w naszej gminie? Ile środków udało się pozyskać i jakie są plany na ich wykorzystanie?

Dotychczas, w ciągu trzech lat mojej kadencji, pozyskałem środki finansowe z różnych źródeł ze-wnętrnych w wysokości blisko 20 mln zł. Wspo-

mniałem o przygotowaniu zadań do realizacji w przyszłych latach – to duże wyzwanie i niemożliwe do wykonania wyłącznie ze środków własnych gminy. Już na chwilę obecną pozyskaliśmy na poczet przyszłych inwestycji 24 mln zł. Z tych środków będą finansowane głównie remonty w obiektach oświatowych, Gminnym Centrum Kultury z salą tańca, kanalizacja, sala gimnastyczna w Strzelcach Wielkich. W najbliższym czasie planujemy również remonty budynków wielofunkcyjnych w Dołędzie i Rajsku, budowę szatni w Woli Przemysłowej oraz tężni solankowej w Szczurowej. Jak co roku będziemy również zabiegać o dofinansowanie inwestycji drogowych.

Co z edukacją, ochroną zdrowia, opieką społeczną. Czy tutaj zaszyły jakieś zmiany od ostatniej rozmowy?

Oczywiście, również w tych obszarach działo się i dzieje się wiele. Pomimo trudnej sytuacji, od września pracują szkoły, przedszkola i żłobek. Zdarzają się przypadki, kiedy ta praca musi odbywać się w systemie zdalnym. Oprócz realizowania podstaw programowych, młodzież uczestniczy w projektach, które po długim czasie nauki zdalnej, braku kontaktu z rówieśnikami są bardzo potrzebne. Mam na myśli udział w wyjazdach, m.in. w ramach projektu „Odkrywamy Małopolskę 2021” - 200 uczniów poznawało walory województwa, natomiast z programem „Poznaj Polskę” do 15 grudnia zostanie zorganizowanych kolejnych 12 wyjazdów. Oczekujemy na środki, których beneficjentami będą uczniowie szkół w ramach programów „Laboratoria Przyszłości”, „Rozwój Czytelnictwa 2 na lata 2021-2025”, „Asystent Ucznia ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi”, „Nauka dla Ciebie”. Ponadto otrzymaliśmy również środki na „Finansowanie zajęć wspomagających uczniów w opanowaniu i utrwalaniu wiadomości z wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego”. Ciekawą ofertę proponuje również Placówka Wsparcia Dziennego w Niedzieliskach. Pan Michał Winczura – Kierownik Placówki zadbał zarówno o edukację, jak i o dobrą zabawę połączoną z wyjazdami edukacyjnymi i integracyjnymi.

Po raz kolejny zostały przyznane stypendia dla uzdolnionych uczniów. W tym roku 34 osoby skorzystały z tej formy wsparcia - jest to jednocześnie podziękowanie za ich ciężką i systematyczną pracę. Wszystkim stypendystom jeszcze raz bardzo serdecznie gratuluję.

Podsumowując tę część - rok szkolny rozpoczął się bardzo intensywnie, z ciekawymi propozycjami. Dużo jeszcze przed nami, zarówno w zakresie samej oferty edukacyjnej, jak również w zakresie remontów zaplecza lokalowego.

Jeżeli chodzi o opiekę społeczną – już od stycznia zapewnimy mieszkańcom zupełnie nowy produkt, a mianowicie tzw. transport Door to Door. W ramach tego projektu osoby w szczególnej sytuacji rodzinnej oraz z niepełnosprawnościami będą mogły skorzystać z indywidualnego, bezpłatnego transportu, by móc załatwić ważne dla nich sprawy. Zakupiony zostanie samochód przystosowany również dla osób niepełnosprawnych, w tym z platformą i miejscem dla osób poruszających się na wózkach. Na ten cel pozyskaliśmy środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Zadanie będzie realizowane poprzez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Niemniej, by móc zapewnić mieszkańcom taką ofertę od stycznia, o środki należało zabiegać w roku bieżącym.

Ochrona zdrowia w ramach POZ-tów realizowana jest przez 4 ośrodki zdrowia, w tym poprzez publiczny ośrodek zdrowia w Szczurowej. Co ważne w obecnej sytuacji, wszystkie placówki zadeklarowały chęć współpracy w zakresie szczepień przeciwko covid. Bardzo serdecznie dziękuję kierownictwu ośrodków oraz pracownikom za duże zaangażowanie w tym obszarze. Jednocześnie przypominam, że można szczepić się już kolejną dawką - zwiększającą odporność. Zachęcam wszystkich, by skorzystali z tej możliwości w trosce o zdrowie swoje i bliskich.

Zbliżamy się do końca dzisiejszego wywiadu. Jest coś co chciałby Pan powiedzieć czytelnikom naszego kwartalnika?

Kolejny rok dobiega końca. Wydarzyło się dużo, a mogło do tego dojść dzięki udanej współpracy z mieszkańcami, radnymi, sołtysami oraz pracownikami wszystkich jednostek gminy, którym bardzo serdecznie dziękuję. Szczególnie dziękuję za słowa wsparcia, które motywują mnie do działania. Dziękuję Państwu za kolejny bardzo udany rok. Na koniec jeszcze raz zachęcam do szczepień, bądźmy odpowiedzialni dla siebie i dla innych.

Rozmawiał Szymon Witek

Inwestycyjne podsumowanie 2021 roku

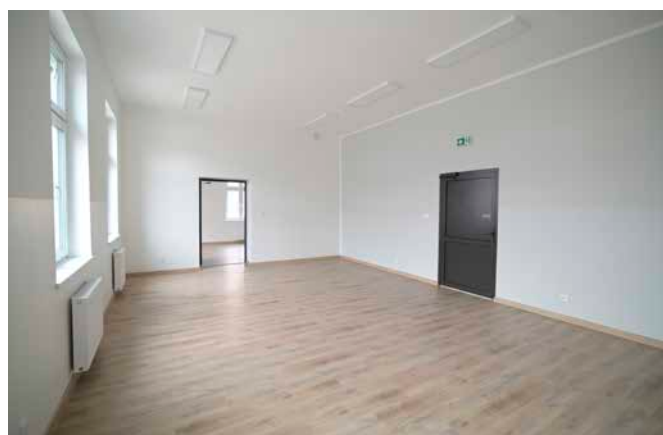
W tym roku na inwestycje w gminie Szczurowa przeznaczono około 9,5 miliona złotych, w tym ponad 3 miliony złotych pozyskanych z dofinansowań. Prowadzono remonty obiektów szkolnych, domów ludowych, remiz OSP. Modernizowano drogi i place zabaw. Do użytku oddano Gminny Żłobek i Przedszkole Integracyjne, zmodernizowano Budynek Grodzki w Uściu Solnym. Oprócz tego, realizowano szereg mniejszych lecz równie istotnych zadań dla rozwoju lokalnej społeczności.

We wrześniu otwarto Żłobek i Przedszkole Integracyjne w Strzelcach Małych. Nowa placówka została zlokalizowana w budynku dawnej szkoły podstawowej. Remont i adaptacja obiektu kosztowały blisko 2,6 miliona złotych, z czego 637 tysięcy złotych pochodzi ze środków RPO WM, 561 tysięcy złotych stanowi dotacja z rządowego programu „MALUCH+”, 380 tysięcy złotych to środki z PFRON.

Zakończył się generalny remont Budynku Grodzkiego w Uściu Solnym. Inwestycja kosztowała ponad 762 tysięcy zło-

tych w tym 557 tysięcy złotych zostało pozyskane z dofinansowania. Wnętrze obiektu dostosowano do standardów XXI wieku.

Wiosną wyremontowano Dworzec Autobusowy w Szczurowej. Remont budynku objął m. in. wykonanie nowej elewacji, wymianę stolarki okiennej-drzwiowej, nowe sufity i posadzki,

wymianę instalacji elektrycznej, malowanie ścian oraz utworzenie podjazdu dla osób niepełnosprawnych. Na zewnątrz zamontowano ławki, kosze na śmieci oraz stojaki na rowery.

Główny remont przeszedł parter Urzędu Gminy. Odnowiono wnętrza, przygotowano czytelne oznakowanie oraz przeniesiono najistotniejsze dla mieszkańców biura na parter budynku. Wyremontowano również schody wejściowe do urzędu.

Za ponad 415 tysięcy złotych generalnie wyremontowano remizę OSP Strzelce Małe. Na remont obiektu pozyskano dofinansowanie z budżetu Województwa Małopolskiego. Swoją

cegielek dołożyli też mieszkańcy Strzelec, którzy przeznaczili środki z Funduszu Sołeckiego na wyposażenie wyremontowanych pomieszczeń.

Gruntowną modernizację przeszło boisko sportowe w Niedzieliskach. Samorząd pozyskał środki na ten cel w ramach programu "Małopolska infrastruktura rekreacyjno-sportowa".

Dach strażnicy w Ryłowej został pokryty nową blachą. Zostało wymienione rynnowanie oraz okucia, m. in. kominów. Odnowiono parkiet oraz zakupiono nowe wyposażenie.

Zakończyły się prace remontowe w budynku Domu Ludowego Szczurowa - Włoszyn. Obiekt dzięki przeprowadzonym pracom, zyskał nowe instalacje, wymieniono również stolarkę wewnętrzną.

Na budynku komisariatu Policji w Szczurowej wykonano nową elewację. Zadanie kosztowało blisko 97 tysięcy złotych.

Wybudowano oświetlenie dwóch przejść dla pieszych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 964 w centrum Szczurowej. Powstanie również dedykowane oświetlenie dwóch przejść dla pieszych za kwotę łącznie 70 tysięcy złotych.

40 tysięcy złotych to koszt, za jaki wykonano remont placów zabaw: wymieniono zniszczone elementy, przeprowadzono prace konserwacyjne i porządkowe. Plac zabaw w Uściu Solnym zyskał dzięki temu nową nawierzchnię.

Wymieniono piece grzewcze w szkole Podstawowej w Woli Przemyskiej oraz w remizie OSP Uście Solne.

Podpisana została umowa z wykonawcą przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie naszej gminy. Projekt zakłada budowę 44 instalacji na prywatnych działkach mieszkańców. W ramach zadania wybudowane zostaną biologiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków

Podpisano umowę na wykonanie dokumentacji projektowej budowy chodnika i zatok autobusowych przy drodze wojewódzkiej w Rudy-Rysiu. Zostanie również przygotowana dokumentacja na budowę chodnika w Niedzieliskach.

Wójt Gminy Szczurowa Zbigniew Moskal podpisał umowy na wykonanie dokumentacji projektowej remontów kilku obiektów gminnych. Zostanie opracowana dokumentacja dla remizy OSP Rajsko, Domu Ludowego w Dołędze, Domu Ludowego w Rudy-Rysiu oraz dla szkoły podstawowej w Strzelcach Wielkich. To istotny krok w kierunku generalnych remontów tych obiektów.

Trwają prace przy realizacji zadań Funduszu Sołeckiego na 2021 rok. W Woli Przemyskiej zakupiono traktor do koszenia trawy. W Dąbrówce Morskiej zamontowano klimatyzację w Domu Ludowym oraz zakupiono tablicę informacyjną. W Domu Ludowym w Strzelcach Wielkich wyremontowano klatkę schodową. W Popędzynie decyzją mieszkańców środki z Funduszu zostały przeznaczone na dokończenie oświetlenia placu rekreacyjnego w centrum wsi. W Szczurowej zamontowano oświetlenie ulicy Szkolnej, a Sołectwo Rudy-Rysie postanowiło przygotować dokumentację dla oświetlenia przy drodze gminnej. We Wrzępi zlikwidowano staw oraz wykonano plantowanie terenu przy boisku. W Barczkowie powstał parking przy Domu Ludowym, a w Uściu Solnym wyremontowano chodniki.

Wymiana kotłów oraz montaż paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych

Zakończono projekt związany z wymianą przestarzałych kotłów w prywatnych gospodarstwach mieszkańców naszej gminy. W ramach zadania wymieniono stare kotły na 55 kotłów gazowych oraz 89 kotłów na paliwa stałe. W ramach innego projektu partnerskiego na prywatnych budynkach mieszkańców dokonano montażu 21 instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Zakup pomocy dydaktycznych i zabawek do przedszkola Strzelce Małe

W ramach realizacji projektu pn. „Maluchy na start – rozwój edukacji przedszkolnej w Gminie Szczurowa”, do nowo utworzonego przedszkola w Strzelcach Małych zakupiono pomoce dydaktyczne, w tym zabawki. Przedszkole wyposażone zostało w zestaw sprzętu multimedialnego wraz z oprogramowaniami do prowadzenia zajęć. Zadanie dofinansowane jest ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Drogi

W 2021 roku kilka kilometrów dróg gminnych zyskało nowe nawierzchnie i pobocza. Wyremontowano drogę Rudy Rysie PKS - Błonie, Szczurowa-Włoszyn - Dołęga, Wrzępia koło remizy, Wola Przemyskowa - Zamłynie, Dołęga w kierunku Igłopolu, Uście Solne - Jusno, Wrzępia - Radziejów, Niedzieliska w kierunku gór.

Prawie 3 mln złotych dla Nadwiślańskiej Grupy Działania „E.O.CENOMA” w ramach dodatkowych środków na realizację LSR!

W dniu 08.11.2021 r. w Instytucie Zootechniki – Państwowym Instytucie Badawczym w Balicach, miało miejsce uroczyste wręczenie aneksów do umów ramowych oraz umów dotyczących kosztów bieżących i aktywizacji dla Lokalnych Grup Działania.

Z uwagi na fakt, iż został wydłużony czas realizacji LSR o 2 lata, Stowarzyszenia mogły ubiegać się o dodatkowe środki w ramach PROW, w związku z czym LGD-y zostały zobligowane do zmian strategii oraz przeznaczenia co najmniej 35% środków na rozwój przedsiębiorczości w ramach podejmowania działalności gospodarczej. Stowarzyszenie Nadwiślańska Grupa Działania „E.O.CENOMA” otrzymała aż 578 000,00 euro z przeznaczeniem na poddziałanie 19.2 i 69 360,00 euro na poddziałanie 19.4.

Już wkrótce zapraszamy wszystkich chętnych do wzięcia udziału w konkursach organizowanych w ramach dodatko-

wych środków, o których poinformujemy na naszej stronie internetowej www.cenoma.pl oraz na Facebooku <https://www.facebook.com/eocenoma/>.

Zuzanna Ducinowska-Zawada
Biuro LGD.

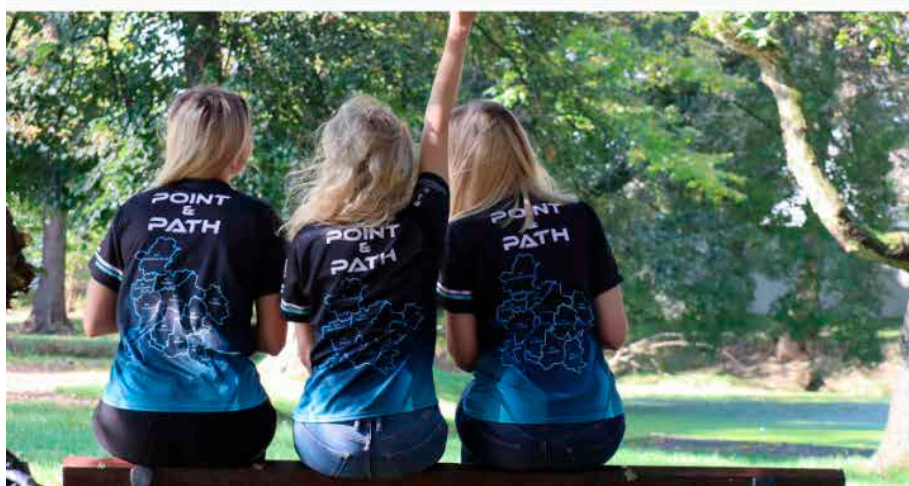
Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Artykuł współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

GOTOWI NA ROWEROWĄ
PRZYGODĘ?

PROJEKT POINT&PATH

Odkrywaj z nami 11 gmin na terenach
Nadwiślańskiej Grupy Działania
„E.O.CENOMA” i Stowarzyszenia
„Kwartet na Przedgórzu”.

Jesteśmy na FB, IG, Pinterście i
Youtube
#SlowLifeSlowRide

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie. Materiał opracowany przez Nadwiślańską Grupę Działania „E.O.CENOMA”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

NASZA GMINA Biuletyn Informacyjny
Gminy Szczurowa – kwartalnik.

Wydawca: Gminne Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu
w Szczurowej. Adres redakcji: ul. Rynek 4, 32-820 Szczurowa,
tel. 14 632 09 59; dyrektorgck@szczurowa.pl

Redaktor naczelny: Szymon Witek. Zespół: Mateusz Michalski,
Sebastian Marcisz, Mateusz Franczyk.

Skład i druk:

Drukarnia PAPIRUS

37-500 Jarosław, ul. Spytka 11
e-mail: biuro@papius.jaroslaw.pl
tel. 16 621 45 41

Nakład: 2000 egzemplarzy.

Zioła w kuchni

Zioła i przyprawy podkreślają naturalny smak i aromat, a także barwę przygotowywanych potraw. Niektóre zioła pobudzają także apetyt. Dzięki różnym możliwościom zastosowania zioła pozwalają puścić w kuchni wodze fantazji. Zioła i przyprawy z ich naturalnymi substancjami aromatycznymi i barwnikami znacznie wzmagają zdrowy apetyt i czynią z posiłku prawdziwą przyjemność. Oprócz tego ziołom i przyprawom przypisuje się działanie lecznicze. Wynika ono w głównej mierze z zawartych w nich witamin i soli mineralnych. Zioła pobudzające apetyt to: bazylia, cząber, koper, estragon, liść laurowy, rozmaryn oraz jałowiec.

Czosnek zapobiega rozwojowi bakterii chorobotwórczych w układzie pokarmowym, wspomaga cały proces trawienia i korzystnie wpływa na wątrobę, odpowiedzialną za odtruwanie organizmu. Ważną właściwością czosnku jest obniżanie wysokiego ciśnienia krwi oraz krzepliwości, co przyczynia się do zmniejszenia ryzyka powstawania skrzepów, zapobiegając miażdżycy i zawałom serca. Do ziół wspomagających procesy trawienne i zapobiegających wzdęciom zaliczamy: anyż, koper włoski, kminek, majeranek, tymianek. Z kolei oczyszczające krew zioła to: pokrzywy, rzeżucha czy mniszek lekarski.

Aby najlepiej wykorzystać wartościowe substancje, które zawarte są w ziołach należy spożywać je jak najświeższe. Kiedy oczywiście nie ma świeżych ziół, należy wykorzystać suszone. Zioła dodajemy do potraw zwykle pod koniec gotowania lub przyrządzania potraw. Służą one do uatrakcyjniania smaku sałatek, zup, sosów oraz innych dań gorących. Dzięki użyciu ziół w kuchni możemy ograniczyć zastosowanie soli kuchennej, której niestety spożywamy za wiele. Są oczywiście potrawy, które wręcz wymagają użycia soli, zastąpmy w takich przypadkach sól kuchenną solą morską, która zawiera liczne składniki mineralne.

Oto kilka ziół oraz możliwości ich wykorzystania w kuchni:

- bazylia: zupa rybna, pomidorowa, fasolowa, cebulowa, pesto, sos vinaigrette, majonezy, ryby, cielęcina, jagnięcina, baranina, wieprzowina, mięso mielone, drób, tosty, dania włoskie z makaronem, jogurty, ser mozzarella, ocet ziołowy, olej ziołowy, pizza,
- chrzan: żurek, barszcz biały, sos chrzanowy, pomidorowy, sałatki marynowane, wołowina gotowana, serdelek, potrawy z grilla, jajka po wiedeńsku, kanapki, pikle, warzywa kiszzone, marynaty,
- czosnek: zupa gulaszowa, pomidorowa, kartoflanka, dania jednogarnkowe, sosy czosnkowe, pomidorowe, sosy do sałatek, ryby z grilla, gotowane, duszone, wieprzowina, baranina, jagnięcina, szaszłyk, mózdzek, mięso mielone, nadzienia do kury i drobiu, smażone ziemniaki, grzyby, ślimaki, małże, potrawy włoskie z makaronem, pikle, kiszoncek, marynaty,
- estragon: rosół z drobiu i wołowiny, sos bearnaise, hollenderski, vinaigrette, kraby, tuńczyk, ragout z ryb, cielęcina, jagnięcina, baranina, pieczeń wołowa na dziko, wątróbka, ocet i olej ziołowy,

- gorczyca: sos do sałatek, majonezy, sos vinaigrette, musztardowy, słodko- kwaśne- pikantne sałatki, ryby marynowane, sosy do ryb, pieczeń wieprzowa, rolady, mięso mielone, serdelek, marynaty do mięs,
- koper: zupa ogórkowa, jarzynowa, pomidorowa, sos do warzyw koperkowy, do fasoli, grochu, ogórków, kalarepy, pomidorów i grzybów, sos jogurtowy, węgorek, śledź, skrupiaki, jogurty, twarożki, masło koperkowe, kiszoncek, marynaty,
- lubczyk: rosół wołowy, zupa selerowa, kartoflanka, pomidorowa, wołowina gotowana i pieczona, nadzienia do mięs, jagnięcina, pasztety, ragout z drobiu, masło ziołowe, jajecznica, omlet,
- melisa cytrynowa: ziołowy sos do sałatek, desery ozdoba,
- mięta: zupa cytrynowa, sos miętowy, sos jogurtowy, do sałatek, sos pomidorowy, baranina, jagnięcina, cielęcina, wołowina, mięso mielone, potrawy śródziemnomorskie, napoje orzeźwiające, koktajle,
- oregano: zupa pomidorowa, fasolowa, grochówka, rosół wołowy, sos pomidorowy, ziołowy, sos do sałatek, sos do ryb, wieprzowina, cielęcina, gulasz, nadzienie do drobiu, dzikie ptactwo,
- rozmaryn: zupa pomidorowa, grzybowa, minestrone, ryba smażona, kraby, wieprzowina, cielęcina, wołowina, potrawy z grilla, kielbasa, kura, potrawy z dziczyzny, marynaty do ryb,
- rzeżucha (nie gotować): zupa krem, rybna, ogonowa, gulaszowa, ostre sosy do pieczeni, ryby smażone, z grilla, dania rybne jednogarnkowe, pieczeń wieprzowa, wołowa, stek, gulasz, kielbasa smażona, tatar, pieczeń z dzika, drób pieczony, risotto, potrawy z jajek,
- szalwia: rosół wołowy, zupa krem, rybna, ziołowe sosy do sałatek, kura, kaczka, indyk, gęś, dzik, dzikie ptactwo,
- tymianek: zupa gulaszowa, ziołowy sos do sałatek, ryba gotowana, duszona, z grilla, tłuste ciężkie potrawy z mięsa, wołowina, wieprzowina, cielęcina, pieczona kaczka, dziczyzna, farsze do mięs, bigos, marynaty do mięs, oleje i octy ziołowe,
- wanilia: zupa mleczna, owocowa, sosy owocowe, waniliowe, czekoladowe, napoje mleczne, słodkie, suflety, twaróg, kompot, ryż z mlekiem, budyń, ciastka, wypieki, likier, marynowane owoce, konfitury, powidła,
- ziele angielskie: zupa ogonowa, grochowa, jarzynowa, rosół wołowy, bulion, ragout z jagnięcia, pieczeń wołowa, mózdzek, cynaderki, kielbasy, gęś, potrawy z dziczyzny, ciastka korzenne, pierniki, grzyby, marynaty do mięs, kiszoncek, pikle.

A.F.

EDUKACYJNA JESIEŃ W MUZEUM DWÓR W DOŁĘDZE

Do czego służyła krynolina? Jak powstawał panier? Czym różni się od siebie frak, smoking i surdut? A także co to jest szlafmyca i kiedy była używana? - To tylko kilka przykładowych pytań, na które odpowiedź znaleźć mogły osoby odwiedzające w ostatnim czasie Muzeum Dwór w Dołędze (Oddział Muzeum Okręgowego w Tarnowie).

Kilkanaście zorganizowanych grup, przede wszystkim ze szkół i organizacji o charakterze wychowawczym i terapeutycznym, goszczących wczesną jesienią w dołęskim dworze, uczestniczyło w różnego rodzaju zajęciach edukacyjnych, których jednym z głównych celów było krzewienie pamięci o dziedzictwie polskiego dworu poprzez udział w aktywnych lekcjach historii o dawnych obyczajach, modzie, zjawiskach kulturowych i powstaniach narodowych.

Szczególnym zainteresowaniem, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, cieszyły się warsztaty zatytułowane *Dzieje dworskiej etykiety*, w trakcie których uczestnicy przy użyciu historycznych kostiumów mieli możliwość rekonstrukcji najśłynniejszych XIX-wiecznych modowych trendów, a także odtworzenia charakterystycznych dla sfery ziemiańskiej zwro-

tów i gestów. Choć uczestnicy zajęć byli pod niemałym wrażeniem tego jak w minionych czasach ubierali się ziemianie i ile niekiedy czasu poświęcali na garderobę, to jednakże raczej nie zamieniliby zawartości... swojej współczesnej szafy, na to w co "przyodziewali" się dwa wieki temu mieszkańcy dworu (komfort i względy praktyczne przeważały).

Warto także nadmienić, że w związku z tym, że historia Dworu w Dołędze jest bardzo silnie związana z wydarzeniami powstania styczniowego, uczniowie biorący udział w warsztatach edukacyjnych o charakterze LARP mogli również zapoznać się z historią tego narodowego zrywu, a także spróbować poczuć się jak jego bohaterowie poprzez wcielenie się w rolę insurgentów składających przysięgę w pobliskiej kapliczce oraz gospodarzy majątku, bardzo czynnie wspierających walkę o wolność, między innymi poprzez organizację zaopatrzenia i udzielanie schronienia.

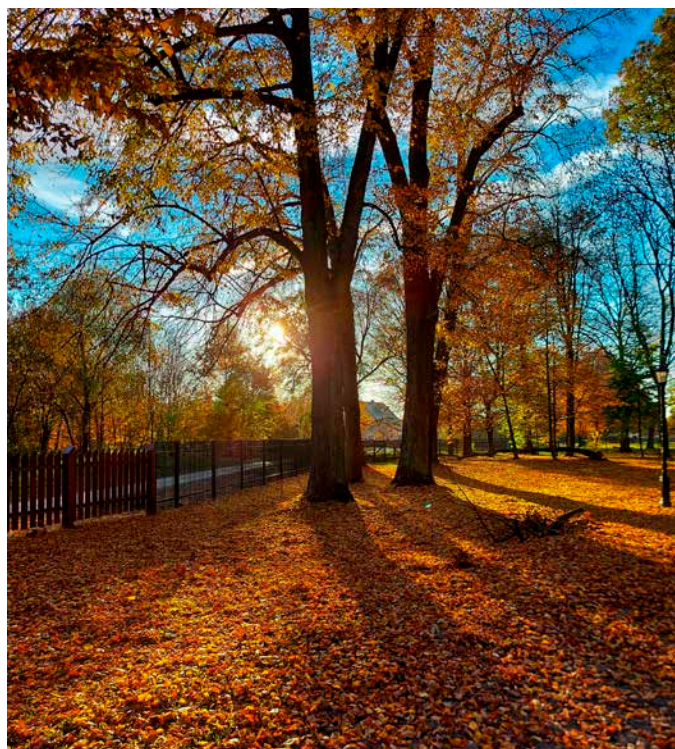
Jesiennie zajęcia w dołęskim dworze realizowane były w ramach projektu „SKANSENOVA”.

Mateusz Michalski

Jesienny konkurs fotograficzny

Zorganizowany przez Wójta Gminy Szczurowa Zbigniewa Moskała oraz Gminne Centrum Kultury Czytelnictwa i Sportu w Szczurowej konkurs fotograficzny *Barwy Jesieni w Obiektywie* został rozstrzygnięty. Spośród nadesłanych 39 prac, komisja konkursowa wyłoniła 3, które zostały nagrodzone. I miejsce za zdjęcie zatytułowane *Odbicie piękna* zdobył Tobiasz Cierniak, II miejsce za pracę *Złota, polska jesień* Jury przyznało Oskarowi Krupie, natomiast miejsce III za obraz *Złocisty dąb* powędrowało do Karola Bratko - panowie otrzymali upominki w postaci gadżetów elektronicznych: smartwatch, słuchawki bezprzewodowe, przenośne głośniki bluetooth. Konkurs miał na celu aktywizację młodzieży do działań twórczych, promocję i popularyzację dziedziny fotografii, rozwijanie u młodzieży wrażliwości artystycznej oraz umiejętności obserwacji otoczenia. Wszystkim uczestnikom serdecznie dziękujemy za zaangażowanie, a zwycięzcom raz jeszcze gratulujemy!

Red.

Złota, polska jesień - Oskar Krupa

Złocisty dąb - Karol Bratko

Odbicie piękna - Tobiasz Cierniak

Marzenia Dziewczyny

Łaskawa Dziewczyna, Kazała mi Mama, Cudne Oczy - to tylko niektóre z utworów zaprezentowanych w jeden z listopadowych wieczorów w Pałacu Kępińskich w Szczurowej przez duet utalentowanych, młodych artystek. Pochodząca z Pojawia, śpiewająca sopranem, Pani Zuzanna Kuliszewska, która ukończyła z wyróżnieniem Akademię Muzyczną w Krakowie w klasie śpiewu solowego prof. dr hab. Marii Seremet-Drzewięckiej wraz z pianistką, Gabrielą Lasotą-Cierniak, która swoje umiejętności kształtuje w klasie fortepianu prof. dr hab. Marii Cieniawy-Puchały oraz w klasie kameralistyki dr hab. Lecha Napierały (również na Akademii Muzycznej w Krakowie)

zabrały przybyłych gości w niezwykłą podróż po świecie pieśni polskich. Godzinny występ łączył ze sobą na równi wyjątkowe doznania muzyczne oraz te „duchowe”, na które bez wątpienia ogromny wpływ miał klimat dworskich sal, odpowiednio dobrane oświetlenie oraz przemyślany repertuar. Było to jedno z pierwszych wydarzeń muzycznych tego typu, zorganizowanych w posiadłości Kępińskich, ale z całą pewnością nie ostatnie. Zapraszamy do obejrzenia galerii zdjęć z wydarzenia, która znajduje się na naszej stronie internetowej www.gck-szczurowa.pl.

Szymon Witek

Szczurowa dla Niepodległej

Tegoroczne obchody Święta Niepodległości w naszej gminie, przybrały formę wielowymiarową. Uroczystości 11 listopada rozpoczęliśmy od złożenia kwiatów pod pomnikiem Ofiar I i II Wojny Światowej. Wiązanki złożyli: Wójt Gminy Szczurowa Zbigniew Moskał wraz z Radnymi Rady Gminy Andrzejem Fiołkiem oraz Zbigniewem Szczecińskim, Kierownik Posterunku Policji w Szczurowej, Dyrektor Szkoły Podstawowej w Szczurowej oraz delegacja z Gminnego Centrum Kultury. O godzinie 17.00 w Kościele Parafialnym pod wezwaniem Św. Bartłomieja Apostoła odbyła się Msza Święta w intencji Ojczyzny. Bezpośrednio po nabożeństwie, przed podświetlonym

w Biało-Czerwonych barwach Pałacem Kępińskich Orkiestra Dęta ze Szczurowej zagrała koncert pieśni patriotycznych. Przybyli goście usłyszeć mogli takie utwory jak *Szara Piechota*, *Marsz Pierwszej Brygady*, *Rozkwitały Pąki Białych Róż* czy też *Czerwone Maki na Monte Cassino*. Dziękujemy księdzu proboszczowi Wiesławowi Majce za pomoc w organizacji wydarzenia, członkom Orkiestry Dętej za uświetnienie wieczoru swoim występem oraz wszystkim mieszkańcom, którzy pomimo mroźnej aury zdecydowali się 103. Rocznicę Odzyskania przez Polskę Niepodległości obchodzić razem z nami.

Szymon Witek

Osiągnięcia muzyczne uczennicy PSP w Niedzieliskach

Czym jest muzyka? Może po prostu niebem, z nutami zamiast gwiazd?

Ludwik Jerzy Kern

Nikola Hudyma uczęszcza do Szkoły Muzycznej I Stopnia w Koszycach, a swoje umiejętności kształtuje pod okiem Pana Mateusza Krasa. Nikola może pochwalić się wieloma osiągnięciami w swojej dotychczasowej nauce gry na klawirze. W 2019 roku zdobyła II miejsce w III Ogólnopolskim konkursie Uczniów Klas Instrumentów Dętych Szkół Muzycznych I Stopnia w Wadowicach. Zajęła I miejsce w V Międzyszkolnym Konkursie Skawińskie Konkursy Moja muzyka jest we mnie w Skawinie, gdzie otrzymała również dyplom Osobowości Artystycznej. Do osiągnięć młodej artystki warto zaliczyć także II miejsce w IV Ogólnopolskim Konkursie Instrumentów Dętych w Wadowicach oraz III miejsce w III Ogólnopolskim Konkursie Instrumentów Dętych w Lublinie. Ponadto Nikola dwukrotnie zajęła I miejsce w 2020 oraz 2021 roku na międzynarodowym konkursie online The International Remote Online Competition of Young Performers on Wind, Brass and Percussion Instruments we Lwowie. Po przesłuchaniach w Kąsnej Dolnej, uczennica z Niedzielisk dołączyła do Małopolskiej Regionalnej Orkiestry Symfonicznej. Brała również udział w przesłuchaniach do Orkiestry Prezydenckiej Francji, gdzie po eliminacjach dołączyła do projektu muzycznego skupiającego w przyszłym roku 120 młodych ludzi z 27 krajów Unii Europejskiej w Filharmonii Paryskiej. 21 listopada 2021

Nikola brała udział w koncercie Międzyszkolnej Regionalnej Orkiestry Symfonicznej Małopolska AD ASTRA Koncert Pamięci w 40. Rocznicę Stanu Wojennego zorganizowanego w Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Luśławicach.

Serdecznie gratulujemy naszej uczennicy i życzymy dalszych sukcesów na drodze do realizowania swych muzycznych pasji!

PSP Niedzieliska

Dzień Zdrowego Śniadania

Jeśli zdrowo żyć pragniemy zastanówmy się co jemy...

8 listopada obchodzimy Dzień Zdrowego Śniadania, znany też jako Europejski Dzień Jedzenia i Gotowania. Święto to jest nowym dniem w naszych kalendarzach, dopiero z kilkuletnią tradycją.

Śniadanie to bez wątpienia najważniejszy posiłek dnia. Dzięki niemu dzieci mają energię do nauki, lepiej koncentrują się podczas lekcji i mają siłę do zabawy. To najlepszy start w nowy dzień. Dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym pierwsze śniadanie w domu i drugie śniadanie w szkole, mają wyjątkowe znaczenie. Pamięć i koncentrację wspomagają bowiem węglowodany złożone. Głodny uczeń nie może skoncentrować się na codziennych obowiązkach, jest podatny na stres, jest senny i rozdrażniony. Częściej wchodzi w konflikty z rówieśnikami, ma problemy z nauką i przyswajaniem materiału podczas zajęć. Badania dowiodły, że dzieci, które co dzień jedzą w domu dobrze skomponowane śniadania, osiągają lepsze wyniki w nauce, bo w przeciwieństwie do dzieci jadających te posiłki dopiero w szkole, potrafią się lepiej skoncentrować. Są też mniej agresywne oraz mniej ospałe.

Zasady te przypomniła nasza przewodnicząca szkoły podczas uroczystego spotkania całej szkolnej społeczności. W miłej atmosferze dzieci z oddziału przedszkolnego oraz uczniowie klas 1-8 z wychowawcami i nauczyciele spotkali się w sali Domu Ludowego, aby zjeść wspólne drugie śniadanie.

Na stole znalazły się przepyszne i estetycznie ułożone smaczne, przeróżne potrawy – prawdziwa uczta dla oczu i brzuszków! Pyszny poczęstunek w formie szwedzkiego stołu przygotowały mamy z Rady Rodziców.

Dzieci wysłuchały piosenek i obejrzały satyryczne przedstawienie „Zdrowy Czerwony Kapturek”, przygotowane przez klasy 1-3. Tytułowa bohaterka z koszyczkiem pełnym niezdrowego jedzenia, tanecznym krokiem wędrowała do nieco łakomej babci. Tymczasem Wilk - jak to wilk, trochę dzikus „co nie lubi mydła” - założył z babcią spółkę i „wspólnie opróżniali lodówkę”. Można się domyślić jak się to dla nich skończyło...

Czerwony Kapturek w nowej odsłonie prezentował się interesująco jako rozsądna i rezerolutna osóbkka. Uroku tym zabawnym scenom dodały malownicze kostiumy leśnych wrózek i zwierząt oraz tytułowego Czerwonego Kapturka. Dziękujemy rodzicom za zaangażowanie i pomoc w przygotowaniu dekoracji oraz kostiumów.

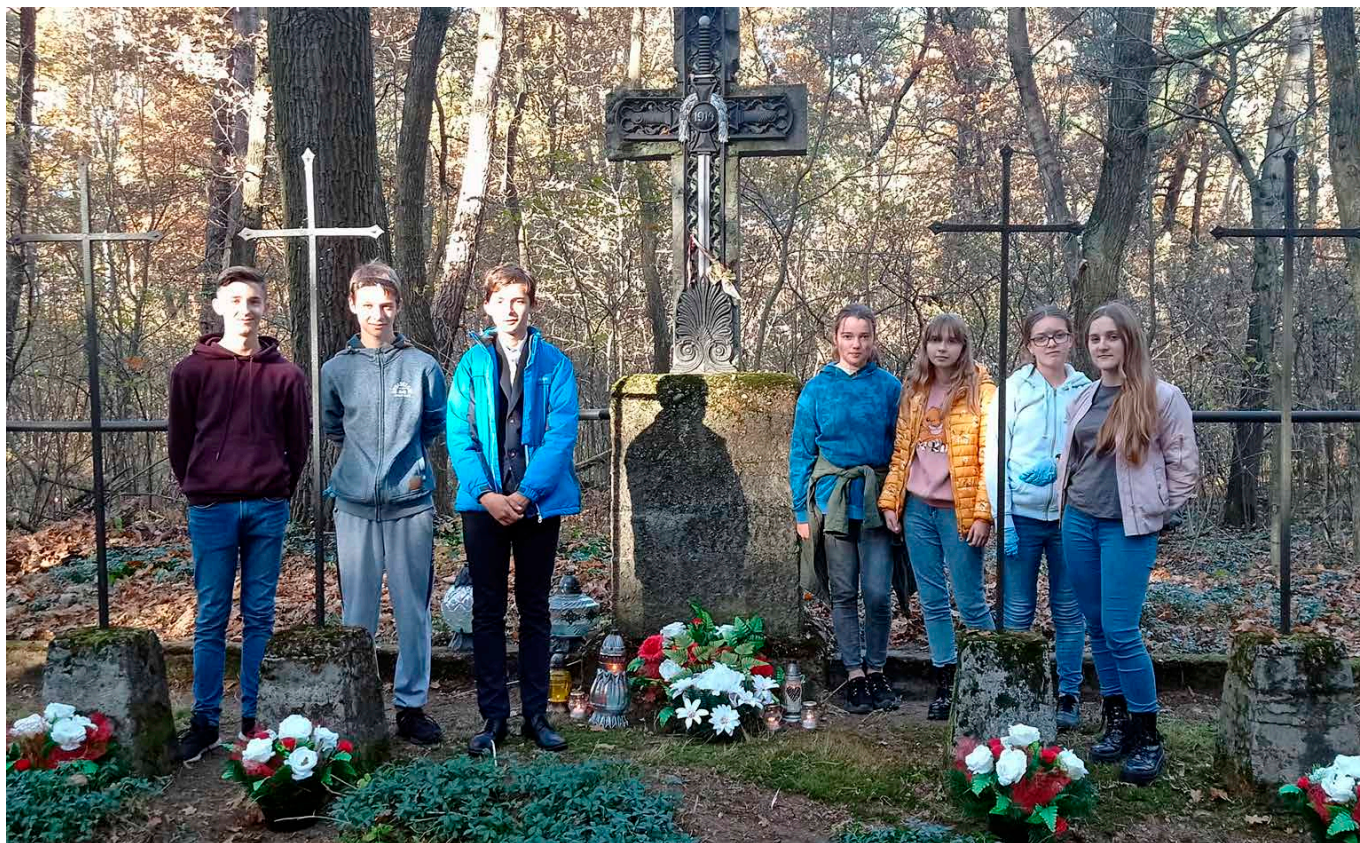
Dziękujemy paniom z Rady Rodziców za przygotowanie apetycznego i pożywnego śniadania, które wprawiło wszystkich w dobry humor na resztę dnia. Zdrowe śniadanie niech codziennie gości na naszych stołach!

PSP Niedzieliska

Akcje patriotyczne w strzeleckiej podstawówce

Szkoła Pamięta

W ramach działań podjętych przez uczniów wszystkich klas uporządkowano: mogiły żołnierskie z I wojny światowej położone w lesie w Bratucicach, pomnik majora Michała Gacy zamordowanego przez hitlerowców w czasie II wojny światowej, pomnik poświęcony ofiarom walk za wolność Polski w latach 1914-1939, mogiły żołnierzy i nauczycieli oraz opuszczone groby znajdujące się na cmentarzu w Strzelcach Wielkich. Punktem kulminacyjnym było złożenie kwiatów, zapalenie zniczy i modlitwa za walczących o Polskę.

Szkoła do hymnu

W przeddzień 103. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości uczniowie naszej szkoły zgromadzili się w kościele, by świętować Narodowy Dzień Niepodległości. Akademia rozpoczęła się od wspólnego odśpiewania Mazurka Dąbrowskiego o symbolicznej godzinie 11.11. Tym samym nasza placówka dołączyła do akcji *Szkoła do hymnu*. Przedsięwzięcie to jest kontynuacją inicjatywy *Rekord dla Niepodległej*. Uczniowie słowem i piosenką oddali szacunek naszym przodkom, doceniając ich bohaterstwo, waleczność i męstwo, oraz wyrazili swoją miłość do Ojczyzny i dumę z tego, że są Polakami. Z kolei przedszkolaki z oddziału we Wrzępi zaprezentowały program artystyczny *Legendy polskie* i uroczyście odśpiewały hymn narodowy.

PSP Strzelce Wielkie

Naukę czas zacząć...

Po prawie dwumiesięcznym okresie przeznaczonym na aklimatyzację do warunków szkolnych, w wielu placówkach oświatowych odbywa się pasowanie na uczniów. Od tego momentu pierwszoklasiści formalnie stają się pełnoprawnymi uczniami. Taka uroczystość odbyła się 28 października 2021 r. także w Publicznej Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Strzelcach Wielkich. Ślubowanie uczniów klas I weszło na stałe do tradycji szkoły i stanowi część jej ceremoniału. Zanim jednak dzieciaki zostały przyjęte do grona społeczności szkolnej, musiały przedstawić to, czego już się w szkole nauczyły. Pierwszoklasistów w zmaganiach o przyjęcie w poczet uczniów wsparli starsi koledzy z klasy VII i VIII. Przed Królem i Królową z Krainy Szkołolandii oraz Księciem Bolesławem Gwardzistą, „śpiewając” zaliczyli test wiedzy o kraju, zasadach zachowania się w szkole oraz bezpieczeństwie w ruchu drogowym. W zaprezentowanej części artystycznej nie zabrakło piosenek i układów tanecznych. Był także tajemniczy napój, którego wypicie ostatecznie potwierdziło świetnie zdany „egzamin pierwszoklasisty”.

W obecności zaproszonych gości: wójta Gminy Szczurowa Zbigniewa Moskała, przewodniczącego Rady Gminy Szczurowa Marka Biernata, p. Doroty Jopek – sołtysa miejscowości Wrzępia, p. Anny Kudła – sołtysa Rajską, p. Zofii Solak – sołtysa Strzelec Wielkich, dyrekcji szkoły, nauczycieli, rodziców oraz

przedstawicieli Samorządu Uczniowskiego, pierwszaki złożyły ślubowanie na sztandar szkoły. Przysięgę odebrała wychowawczyni p. Małgorzata Klich. W podniosłej atmosferze ślubowali być dobrymi uczniami i Polakami, przyjaciółmi roślin i zwierząt, swym zachowaniem i nauką sprawiać radość rodzicom i nauczycielom. Symbolicznego pasowania na ucznia dokonała dyrektorka szkoły p. Dorota Jaszczońska, wypowiadając zdanie: „Pasuję Cię na ucznia klasy pierwszej” i dotykając ołówkiem ramion pierwszoklasistów.

Nowi uczniowie naszej szkoły to: Jana Domagała, Przemysław Gargul, Filip Gawelczyk, Nikola Gądek, Dominik Kępa, Lena Kosała, Wiktoria Kudła, Kacper Oleksy, Adrianna Supergan, Magdalena Turaczy.

Na zakończenie każdy uczeń otrzymał wiele serdecznych życzeń, pamiątkowy dyplom, kuferek obfitości oraz mnóstwo drobnych upominków ufundowanych przez zaproszonych gości oraz Radę Rodziców. Po wykonaniu pamiątkowych zdjęć zaproszeni goście oraz świeżo przyjęci pierwszoklasiści udali się do klas na słodki poczęstunek.

Mamy nadzieję, że przez kolejne lata edukacji będą cieszyć się licznymi sukcesami. Wszystkim uczniom klas I życzymy, by próg szkolny był dla nich możliwie najniższy, a szkoła miejscem do którego chętnie wracają.

M. Klich

Wspaniali muzycy na koncercie w Komunalnym Przedszkolu Publicznym w Szczurowej

Początkiem listopada w Komunalnym Przedszkolu w Szczurowej miało miejsce niecodzienne wydarzenie, jakim był koncert wybitnych muzyków zamieszkujących naszą gminę - Małgorzaty Podolak i Marka Żuka. Są to artyści o wielkiej muzykalności. Grają na instrumentach wykonanych ręcznie, a także na wysokiej klasy skrzypcach elektrycznych. Posiadają bogatą kolekcję egzotycznych instrumentów, które wykorzystują do uatrakcyjnienia swych niektórych koncertów. Mimo, że grają w duecie, dzięki podkładowym zaaranżowanym i nagrany przez nich i innych muzyków w ich studio, duet brzmi jak cała orkiestra!

Pani Małgorzata Podolak będąc skrzypką, a następnie koncertmistrzem Krakowskiej Radiowej Orkiestry Symfonicznej odbywała tournée po wielu krajach. Była koncertmistrzem orkiestry występującej wraz ze słynnym tenorem Luciano Pavarotti w Limie. Brała udział w licznych nagraniach płytowych, archiwalnych (m.in. oryginalne wykonania muzyki Krzysztofa Pendereckiego), muzyki filmowej m.in. *Trzy Kolory* Krzysztofa Kieślowskiego z muzyką Zbigniewa Preisnera. W jej bogatym dorobku artystycznym nie mogło też zabraknąć miejsca na działalność edukacyjną, stąd przepiękny koncert połączony z zajęciami dla przedszkolaków.

Aktywnie uczestniczące w audycji dzieci poznały pierwsze tajniki gry na skrzypcach, ich niezwykle brzmienie, a także inne instrumenty muzyczne. Tematem przewodnim koncertu była muzyka z filmu *Piraci z Karaibów*. Czekamy na kolejne spotkanie z muzykami w naszej gminie.

Urszula Stec

Kolejne działania w ramach kampanii „No promil-no problem” w Szkole Podstawowej w Uściu Solnym

Podczas zajęć profilaktycznych prowadzonych w ramach XIV edycji kampanii społecznej „NO PROMIL – NO PROBLEM”, uczniowie klas VI-VIII Szkoły Podstawowej w Uściu Solnym uczestniczyli w grze terenowej przeprowadzonej pod okiem i nadzorem pedagoga szkolnego. Celem grup uczestniczących w zabawie nie była rywalizacja, ale współpraca, by jak najsprawniej wykonać zadania i wspólnie zakończyć grę. Każda z grup miała do odnalezienia trzy punkty i do wykonania trzy zadania. Zadaniem czwartym-finałowym było odszukanie właściwych puzzli, które razem tworzyły hasło tegorocznej edycji: „Prawdziwa odwaga lubi bezpromilowe klimaty”. Po zakończeniu wszystkich zadań uczniowie wspólnie dochodzili do wniosków, iż prawdziwie odważny człowiek potrafi stanąć w obronie słabszego, przyznać się do błędu i bronić ważnych dla siebie spraw ryzykując ośmieszeniem a nawet życiem. Na koniec zajęć uczniowie otrzymali materiały promujące kampanię oraz drobny słodki poczęstunek.

Kampania „NO PROMIL – NO PROBLEM” ma na celu ograniczenie na terenie Małopolski liczby osób, które prowa-

dzą pojazdy pod wpływem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz zmianę nastawienia wobec nietrzeźwych kierowców tak, aby pasażerowie byli gotowi do powstrzymania od prowadzenia pijanego kierowcy.

W ramach tegorocznej edycji kampanii w najbliższym czasie w Szkole Podstawowej w Uściu Solnym przeprowadzony zostanie także konkurs plastyczno-literacki oraz warsztaty profilaktyczne w klasie IV i V.

Urszula Mądryk

Konkurs profilaktyczno – matematyczny dla uczniów klas IV–VIII

W ramach działań profilaktycznych oraz we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szczurowej zorganizowany został konkurs dla uczniów klas IV–VIII Publicznej Szkoły Podstawowej w Zaborowie. Jednym z elementów konkursu było zapoznanie uczniów z kilkoma zasadami dbania o własne zdrowie. Dowiedzieli się oni, że matematyka, która obecna jest w każdej dziedzinie życia, wskazuje na dane liczbowe, które umożliwiają zachowanie dobrego zdrowia. Są to: ruch 3 razy w tygodniu po 30 minut, 5 porcji warzyw i owoców dziennie, 3 minuty na mycie zębów, spożywanie 2 litrów wody dziennie, 7 godzin snu na dobę, prawidłowa wartość ciśnienia 130/80 mm Hg, prawidłowy poziom cukru we krwi 105 mg/dl. Następnie zadaniem uczniów było wykonanie od jednego do trzech zadań konkursowych. W konkursie wzięło udział bardzo wielu uczniów, którzy wykonali plakaty, formy przestrzenne, origami, gry

dydaktyczne, wyszywanki. Prace wykonane były na bardzo wysokim poziomie. Każdy z uczestników konkursu otrzymał nagrodę rzeczową ufundowaną przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szczurowej.

PSP Zaborów

Święto języków w Uściu Solnym

Obchody Europejskiego Dnia Języków wpisały się na stałe w kalendarz uroczystości Szkoły Podstawowej w Uściu Solnym. W tegorocznej edycji, młodzież klas 4-8 brała udział w konkursach językowych mających na celu zachęcanie do nauki języków obcych i propagowanie zalet różnorodności językowej.

Uczniowie przygotowali imponujące prace na temat wybranego kraju w ramach konkursu Lapbook o Krajach Anglojęzycznych i Niemieckojęzycznych. Komisja konkursowa wyłoniła w tej kategorii 6 laureatów. Zostali nimi: Julia Adam-

ska, Patryk Bartkowski, Gabriela Gajos, Maja Adamska, Magdalena Plebańczyk i Hubert Gajos. Natomiast w Quizie Wiedzy o Krajach Anglojęzycznych i Niemieckojęzycznych najlepsi okazali się: Julia Adamska, Gabriela Gajos i Maciej Rataj. Laureatom składamy serdeczne gratulacje. Wszystkim uczestnikom bardzo dziękujemy za udział i pracę włożoną w przygotowanie do konkursów.

Monika Burzawa-Moskal

Dzień postaci z bajek

Dzieci ze szkoły w Woli Przemykowskiej

NO PROMIL NO PROBLEM

Szkoła Podstawowa w Woli Przemyskiej

Jesień w szkole w Woli Przemyskiej upłynęła pod hasłem kampanii społecznej NO PROMIL - NO PROBLEM. W ramach tej niezwykle ważnej akcji, której kluczowym celem jest ograniczenie liczby osób, które prowadzą pojazdy pod wpływem alkoholu i innych środków psychoaktywnych, uczniowie brali aktywny udział w szeregu zróżnicowanych działań podejmowanych na terenie szkoły, m.in. w konkursie plastycznym na najlepszy plakat kampanii (laureaci: Antoni Giza - klasy I - III; Zuzanna Giza - klasy IV - VIII), przygotowaniu i przeprowadzeniu drobnych prelekcji dla rodziców i uczniów, oraz tworzeniu plakatów i zorganizowaniu marszu prospołecznego na terenie wsi. Wszelkie nagrody i rekwizyty użyte podczas szkolnych akcji zostały ufundowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szczurowej.

PSP Zaborów: Dwie tablice historyczne z Ojcami Niepodległości Polski

W przeddzień 103. rocznicy Odzyskania Niepodległości na skwerze przed budynkiem Publicznej Szkoły Podstawowej im. Władysława Jagiełły w Zaborowie, obok fontanny odsłonięto dwie tablice upamiętniające Ojców Niepodległości Polski. To dzięki tym Wielkim Polakom Rzeczypospolita odzyskała wolność, po latach niewoli narodowej.

Jesienią 1918 roku kończy się trwająca cztery lata I wojna światowa. Przynosi ona klęskę wszystkim trzem zaborcom, którzy w XVIII wieku wymazali Rzeczypospolitą z map Europy. Imperium Rosyjskie pogrążyło się w zamęcie wojny domowej i rewolucji. Wielonarodowa monarchia austro-węgierska rozpadła się na wiele nowych państw, zaś Niemcy ulegli wojskom krajów ententy. Wydarzenia te stały się dla Polaków niepowtarzalną szansą, aby po 123 latach niewoli odzyskać niepodległość. Zaczęli więc oni przejmować władzę zarówno cywilną, jak i wojskową, tworząc w ten sposób podstawy przyszłego państwa.

Niepodległość jednak nie przyszła sama, trzeba ją było wywalczyć w latach I wojny światowej, w Legionach Polskich, formacjach militarnych powstałych w Rosji, w Armii gen. Józefa Hallera, innych organizacjach niepodległościowych i konspiracyjnych, jak również w działalności autorytetów na polskiej i międzynarodowej scenie politycznej. Bardzo ważną deklarację w sprawie stworzenia niezawisłego państwa polskiego ze swobodnym i bezpiecznym dostępem do morza złożył 8 stycznia 1918 roku prezydent USA, Thomas Woodrow Wilson. Zawarł ją w 13. punkcie swojego orędzia. W czerwcu 1918 roku rządy Wielkiej Brytanii, Francji i Włoch, przy poparciu Stanów Zjednoczonych, ogłosiły wspólną deklarację „utworzenia państwa polskiego, niepodległego z wolnym dostępem do morza”.

W następnych miesiącach wydarzenia potoczyły się bardzo szybko. 7 października 1918 roku Rada Regencyjna wydała manifest do narodu polskiego i powołała rząd polski, składający się z przedstawicieli różnych ugrupowań. Rząd ten 27 października 1918 roku wydał dekret o utworzeniu Wojska Polskiego. W Krakowie 28 października 1918 roku powstała Polska Komisja Likwidacyjna, która przejęła władzę od Austriaków na terenie Galicji i Śląska Cieszyńskiego. We Lwowie, począwszy do 1 listopada 1918 roku, wybuchły walki

między zamieszkającymi tam Polakami a Ukraińcami Zachodnio - Ukraińskiej Republiki Ludowej. Z 5 na 6 listopada 1918 roku w Lublinie powstał Tymczasowy Rząd Ludowy, którego premierem został Ignacy Daszyński, przywódca polskich socjalistów. Jednocześnie 10 listopada 1918 roku z więzienia w Magdeburgu przybył do Warszawy Józef Piłsudski. Dzień później, 11 listopada 1918 roku, Rada Regencyjna przekazała mu Naczelne Dowództwo nad wojskiem Polskim oraz władzę cywilną. Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie również podporządkował się Piłsudskiemu, który 12 listopada mógł wydać pierwszy rozkaz do nowo rodzącego się Wojska Polskiego, a 16 listopada powiadomić cały świat o powstaniu niepodległego państwa polskiego.

O trwałe umocnienie dopiero co odzyskanej niepodległości oraz o wytyczenie granic przyszło narodowi polskiemu jeszcze długo walczyć. 27 grudnia 1918 roku wybuchło Powstanie Wielkopolskie, które przywróciło Wielkopolskę do Macierzy. W Galicji Wschodniej trwały niezmiennie zaciekle walki, szczególnie o Lwów. Na Wileńszczyźnie i Nowogródzynie oddziały polskiej samoobrony walczyły z bolszewikami, którzy zaczęli zajmować te tereny po opuszczeniu ich przez oddziały niemieckie. W styczniu 1919 roku Czesi zajęli Śląsk Cieszyński. Równocześnie na Górnym Śląsku wybuchły trzy Powstania Śląskie, aby choć część tych historycznie przynależnych do Polski ziem mogła się znaleźć w jej granicach. W kwietniu tego samego roku oddziały polskie wkroczyły do Wilna. Jednak największe niebezpieczeństwo dla nowo odrodzonej Rzeczypospolitej czyhało na wschodzie, ze strony Rosji Sowieckiej. Po początkowych sukcesach Wojska Polskiego na Ukrainie, przyszedł moment odwrotu. Sytuacja militarna stawała się beznadziejna. Jednak dzięki determinacji wszystkich Polaków, oprócz komunistów, udało się przypieczętować dzieło niepodległości Rzeczypospolitej. 15 sierpnia 1920 roku w zwycięskiej Bitwie Warszawskiej, zwanej często „Cudem nad Wisłą”, naród polski obronił odzyskaną wolność. Po podpisaniu traktatu ryskiego w marcu 1921 roku ukształtowały się ostatecznie granice odrodzonego państwa polskiego.

Jego powstanie w listopadzie 1918 roku było efektem sytuacji międzynarodowej, jaka wytworzyła się w Europie

po I wojnie światowej oraz dążenia sześciu pokoleń Polaków do odzyskania niepodległości. Wszystkie działania narodowo-wyzwoleńcze były możliwe dzięki zachowaniu tradycji, poszanowaniu wolności, religii oraz wychowaniu patriotycznemu. Dzień 11 listopada 1918 roku był pierwszym dniem wolności dla Polaków i II Rzeczypospolitej. Już w 1919 roku zapoczątkowano jego obchody jako Święto Niepodległości, które było zawsze kojarzone z osobą Józefa Piłsudskiego. Oficjalnie świętem narodowym zostało ogłoszone w 1937 roku. Władze komunistycznej Polski Ludowej usunęły je z kalendarza, ale nie z pamięci i serc milionów Polaków w kraju i na obczyźnie. Oficjalnie Narodowe Święto Niepodległości zostało przywrócone w 1989 roku i jest jednym z najważniejszych świąt obchodzonych przez Polaków. Poniżej przedstawiamy krótkie biogramy tych Wielkich Polaków, którym zawdzięczamy wolność i niepodległość.

OJCOWIE NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI

Józef Piłsudski (1867-1935) - I Marszałek Polski, Naczelnny Wódz Wojska Polskiego. Zesłany na Syberię za działalność niepodległościową. W czasie I wojny światowej Komentant I Brygady Legionów Polskich, twórca Polskiej Organizacji Wojskowej. Po odzyskaniu niepodległości Naczelnik Państwa Polskiego. W sierpniu 1920 roku wojsko polskie pod jego dowództwem pokonało armię bolszewicką w bitwie warszawskiej. Po przewrocie majowym w 1926 roku dwukrotnie pełnił funkcję premiera i ministra spraw wojskowych oraz Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych. Przywódca Państwa Polskiego.

Ignacy Jan Paderewski (1860-1941) - pianista, wirtuoz, kompozytor, polityk, profesor konserwatorium w Warszawie. Fundator Pomnika Grunwaldzkiego w Krakowie. Działacz niepodległościowy Komitetu Narodowego Polskiego w Stanach Zjednoczonych. Podejmował szereg działań na rzecz odzyskania niepodległości Polski. Premier Polski i minister spraw zagranicznych. Delegat Polski na konferencję pokojową w Paryżu. Podczas II wojny światowej przewodniczący Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej. Odznaczony Wielką Wstęgą Orła Białego, Orderem Polonia Restituta i pośmiertnie Virtuti Militari.

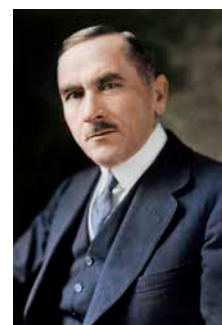

Wincenty Witos (1874-1945) - działacz ruchu ludowego i niepodległościowego, polityk i publicysta. Współtwórca Stronnictwa Ludowego oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast”. Poseł do Sejmu Krajowego Galicji oraz do austriackiej Rady

Państwa, przewodniczący Polskiej Komisji Likwidacyjnej, wójt Wierchosławic. W okresie II Rzeczypospolitej poseł na Sejm RP i trzykrotny premier. Sądzony i skazany w procesie brzeskim przebywał w latach trzydziestych na emigracji w Czechosłowacji. W czasie II wojny światowej internowany przez Niemców.

Roman Dmowski (1864-1939) - polityk, publicysta, główny ideolog i przywódca polskiego ruchu narodowego. Stał na czele Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego zwane go endecją, poseł do Dumy Rosyjskiej. W 1917 roku założył Komitet Narodowy; delegat Polski na konferencję pokojową w Paryżu. W okresie II Rzeczypospolitej pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych i był założycielem Obozu Wielkiej Prawicy oraz Stronnictwa Narodowego. Autor wielu dzieł publicystycznych i programowych.

Ignacy Daszyński (1866-1936) - polski polityk, pisarz polityczny i publicysta, działacz socjalistyczny i niepodległościowy. Przywódca Polskiej Partii Socjalistyczno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego oraz Polskiej Partii Socjalistycznej. Poseł do austriackiej Rady Państwa. W 1918 roku premier Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie. Jako szef rządu głosił postępowo-demokratyczny program reform społeczno-gospodarczych. W II Rzeczypospolitej lider PPS i poseł na Sejm, Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1928-1930.

Wojciech Korfanty (1873-1939) - polityk, działacz narodowy, publicysta i redaktor, wydawca „Polaka”, poseł do niemieckiego Reichstagu. Orędownik przyłączenia Górnego Śląska do Macierzy. Polski komisarz plebiscytowy na Górnym Śląsku, inicjator i faktyczny dyktator III powstania śląskiego. W okresie międzywojennym poseł na Sejm RP oraz do Sejmu Śląskiego. W 1923 roku pełnił funkcję wicepremiera. Przywódca Chładczy, sądony i skazany w procesie brzeskim. Od 1935 roku przebywał na emigracji w Czechosłowacji; współtwórca opozycyjnego wobec sanacji tzw. Frontu Morges.

Mieczysław Chabura

82. ROCZNICA SONDERAKTION KRAKAU I PAMIĘĆ O ZAMĘCZONYCH PRZEZ OKUPANTA PROFESORACH ZWIĄZANYCH Z DWOREM W DOŁĘDZE

6 listopada, a więc zaraz po uroczystości Wszystkich Świętych, minęła 82. rocznica *Sonderaktion Krakau*, czyli niemieckiej akcji pacyfikacyjnej, która była skierowana przeciwko polskim naukowcom. W ramach tej operacji Niemcy aresztowali 184 osoby, wśród których byli przede wszystkim profesorowie i pracownicy naukowcy Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Górniczej (dzisiaj AGH). Zdecydowana większość zatrzymanych została następnie przewieziona na teren Rzeszy i osadzona w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen (około 30 kilometrów na północ od Berlina).

Obraz Mieczysława Wątorskiego, na którym autor przedstawił aresztowanie profesorów w Collegium Novum 6 listopada 1939 roku.

Do aresztowania kwiatu krakowskiej inteligencji doszło w Collegium Novum, czyli w głównym i zabytkowym gmachu Uniwersytetu Jagiellońskiego w sali wykładowej nr 56 (współcześnie 66). O tym, że Niemcom udało się przeprowadzić tak sprawną i pomyślną z ich punktu widzenia akcję zdecydował perfidny podstęp, w przeciwnym razie na pewno nie byłoby możliwe zgromadzenie w jednym miejscu i o tej samej porze tak dużej liczby naukowców. Pretekstu do realizacji *Aktion gegen Univ. Professoren* (funkcjonująca współcześnie nazwa *Sonderaktion Krakau* pochodzi z czasów powojennych), dostarczyła hitlerowcom decyzja władz UJ, o tym, że pomimo klęski wrześniowej i okupacji ziem polskich, uniwersytet wznowi swoją działalność i nabór na rok akademicki 1939/40 zostanie otwarty. To niewątpliwie odważne jak na ówczesne warunki zarządzenie nie było przed Niemcami ukrywane, zresztą nie miałyby to większego sensu. W reakcji na to postanowienie, okupacyjne władze Krakowa nie zgłosiły początkowo nawet sprzeciwu, a poleciły jedynie organizację spotkania ze wszystkimi wykładowcami, na którym SS-Obersturmbannführer Bruno Müller (dowódca Einstatzkommando 2/1), miał przedstawić szereg wytycznych co do tego jak powinien przebiegać nadchodzący rok akademicki. Zamiast wykładu, były niemiecki prawnik wygłosił tylko krótkie oświadczenie,

w którym uznał że tutejszy uniwersytet rozpoczął rok akademicki bez uzyskania niemieckich władz, a ponadto stwierdził, iż polscy nauczyciele zawsze byli wrogo nastawieni wobec niemieckiej nauki, w wyniku czego zostaną przewiezieni do obozu koncentracyjnego, a jakiegokolwiek sprzeciwu zakończą się natychmiastowym rozstrzelaniem. Bezpośrednio po zakończeniu tego nienawistnego przemówienia, nastąpiło brutalne aresztowanie naukowców, których zanim ostatecznie osadzono w Sachsenhausen przetrzymywano tymczasowo w więzieniu na ul. Montelupich w Krakowie i w więzieniu we Wrocławiu.

Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Miejsce, w którym doszło do aresztowania profesorów.

Fizyczna zagłada polskiej inteligencji, do której Niemcy przystąpili już od samego początku wojny była naturalną konsekwencją hitlerowskich planów, które zakładały nie tylko zagarnięcie nowych terytoriów na Wschodzie, ale również w dalszej perspektywie czasowej wyniszczenie całego polskiego narodu. Żeby tego skutecznie dokonać, należało w pierwszym rzędzie pozbyć się inteligencji, co miało oczywiście zminimalizować ryzyko odrodzenia się polskiej tożsamości i kultury. Przedstawiciele szeroko rozumianego świata nauki, polityki i kultury, Niemcy mordowali w ramach prowadzonych z ogromnym rozmachem akcji eksterminacyjnych, takich jak: *Akcja AB*, *Intelligenzaktion* czy wreszcie *operacja Tannenberg*. Krakowska *Aktion gegen Univ. Professoren*, która z niemieckiego punktu widzenia została tak sprawnie i pomyślnie rozpoczęta, ostatecznie nie zakończyła się pełnym powodzeniem. Spowodowane było to olbrzymim oburzeniem międzynarodowej opinii, która domagała się uwolnienia polskich profesorów. Wśród protestujących był nawet sam Benito Mussolini, sprzymierzeniec Adolfa Hitlera. W reakcji na powszechne, płynące z wielu krajów, wyrazy potępienia, 8 lutego 1940 roku, niemieckie władze zdecydowały się na zwolnienie 101 naukowców, co stanowiło ponad połowę osadzonych. W kolejnych miesiącach stopniowo powrócić do domu mogły kolejne osoby. Niestety do momentu pierwszego uwolnienia, w wyniku fatalnych warunków obozowych, śmierć poniosło już 12 osób. Według

różnych szacunków, kolejne 30 osób zginęło w późniejszym okresie (ofiary wśród osób, które zmuszone były pozostać w obozie, a także zgony spowodowane polityką okupacyjną w kolejnych latach wojny). Wśród pierwszych zamęczonych osób, które nie doczekały 8 lutego 1940 roku, znaleźli się wspólnie polscy zoologowie i zasłużeni literaci, którzy związani byli z dołęskim dworem: profesor Michał Siedlecki i profesor Tadeusz Garbowski.

Profesor Michał Siedlecki (1873-1940) i jego mogiła na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Profesor Michał Siedlecki w chwili śmierci w niemieckim obozie miał 66 lat i był siódmą z rzędu ofiarą Sonderaktion Krakau. Przyczyną jego zgonu było nieleczzone zapalenie płuc, które spowodowane było trudnymi początkowo warunkami obozowymi i bardzo mroźną zimą. Wycieńczony i chory profesor Siedlecki zmuszany był aby bez żadnego płaszcza, w samym tylko stroju obozowym, regularnie stawiać się na apelach, które prowadzone były na kilkunastostopniowym mrozie. Według wspomnień profesorów, którym udało się przeżyć, Siedlecki do samego końca zachował bohaterską postawę, cierpienie przyjmował spokojnie, a do momentu zachowania pełnych sił umysłowych, prowadził jeszcze pogadanki o swoich podróżach, a także bliskich przyjaciółch Adamie Asnyku i Stanisławie Wyspiańskim. Związki profesora Michała Siedleckiego z dołęskim dworem są bardzo głębokie, gdyż to właśnie tutaj poznał swoją pierwszą żonę i zarazem wielką miłość Irenę Wolską (córkę ówczesnych właścicieli dworu Ludwika z Güntherów Wolskiej i Franciszka Wolskiego). Niestety ich szczęście, które zostało przypieczętowane ślubem w kwietniu 1905 roku, trwało tylko kilka miesięcy, gdyż w wigilię bożego narodzenia tego samego roku, młoda małżonka zmarła wraz z córeczką w czasie porodu. Ta ogromna tragedia, po której profesor Siedlecki przeszedł duże załamanie, nie zerwała jednak jego związków z Dołęgą. We dworze bywał regularnie, aż do momentu wybuchu II wojny światowej. Warto wspomnieć, że w Dołędze często gościł również jego syn (z drugiego małżeństwa z Anną Stachiewicz) Stanisław Siedlecki, także naukowiec, wybitny taternik, glaciolog i polarnik. Współcześnie w dołęskim dworze możemy zwiedzić pokój prof. Siedleckiego, którego wystrój stanowią przede wszystkim eksponaty pochodzące z jego krakowskiego mieszkania, wśród których są między innymi pamiątki związane z podróżami po Dalekim Wschodzie.

Profesor Michał Siedlecki, który był wieloletnim wykładowcą Uniwersytetu Jagiellońskiego pełnił również zaszczytną funkcję rektora i organizatora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie (zamkniętego jeszcze przez władze carskie w 1832 roku). Oprócz ogromnego dorobku naukowego w dziedzinie zoologii, a szczególnie w biologii morza, był on jednym z pionierów w zakresie popularyzacji nauk przyrodniczych. Obdarzony wielkim talentem literackim, pisał bardzo ciekawie i przystępnie. Jego popularno-naukowe publikacje takie jak *Głębiny* czy *Jawa* cieszyły się niezwykle popularnością zarówno wśród dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Ogromną wartość jego książek stanowiło to, że opisywał miejsca, które miał okazję poznać i gruntownie zbadać, gdyż jako podróżnik był między innymi w Egipcie, Indiach, na wyspie Cejlon oraz w Indonezji. Profesor Siedlecki był również zagorzałym obrońcą praw zwierząt, walczył z kłusownictwem i zanieczyszczaniem wód przez fabryki. Położył ponadto bardzo duże zasługi w odtworzeniu gatunku żubra w Polsce, który po zakończeniu I światowej prawie całkowicie zniknął z kraju.

Irena z Wolskich Siedlecka (1883-1905). Pierwsza żona profesora Michała Siedleckiego.

Profesor Tadeusz Garbowski (1869-1940) i jego mogiła na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Profesor Tadeusz Garbowski zmarł 9 stycznia 1940 roku w Sachsenhausen (dwa dni przed profesorem Siedleckim). W chwili śmierci, która spowodowana była wycieńczeniem organizmu i biegunką głodową, miał 70 lat. Podobnie jak Michał Siedlecki, profesor Garbowski był zoologiem, który swoje naukowe życie związał z Uniwersytetem Jagiellońskim. Jego zainteresowania znacznie wykraczały jednak poza nauki przyrodnicze, gdyż jako człowiek wrażliwy pisywał również wiersze oraz próbował swoich sił w prozie czego najlepszym efektem jest powieść *Ad Astra*, którą pod pseudonimem Juliusz Romski napisał wspólnie z Elżą Orzeszkową. Tadeusza Garbowskiego w odróżnieniu od profesora Siedleckiego nie spajały z Dołęgą

więzi rodzinne. Był jednak jednym z przyjaciół dworu, który zaczął odwiedzać jeszcze przed wybuchem I wojny światowej i gdzie spędził swoje ostatnie wakacje w 1939 roku. W chwili wybuchu II wojny światowej, profesor Garbowski był już na emeryturze i nie musiał pójść do Collegium Novum na spotkanie z Brüno Müllerem. Odczuwając jednak bardzo silną duchową więź z uczelnią, postanowił poprzez swoją obecność, solidaryzować się z całą profesorską rodziną...

Mając w pamięci nadchodzącą rocznicę *Sonderaktion Krakau* postanowiłem we Wszystkich Świętych odszukać i symbo-

licznie upamiętnić mogiły tych dwóch wybitnych profesorów, których prochy spoczywają na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Niestety grób profesora Tadeusza Garbowskiego jest w bardzo złym stanie, co jednak dzięki ludziom dobrej woli, być może uda się w przyszłości zmienić. Żeby tak się jednak stało, musi trwać pamięć.

Mateusz Michalski

Z kart zaborowskiej oświaty (część 2.)

Protokół z konferencji z 11 listopada 1909 roku.

Kierownik zadowolony. Godziny nadliczbowe - problem stary jak świat.

„...Żadnego upomnienia nie było, grono nauczycielskie żyje z sobą w zgodzie, poważy się na wzajem, pracuje dotychczas sumiennie nad powierzoną sobie działalnością, z czego kierownik zadowolony i jest z tego powodu dla wszystkich pań Nauczycielek z pełnym uznaniem. Wnioski: Kierownik projektował podział stopnia pierwszego na dwa oddziały, gdyż jest to stopień jako pierwszy zaliczony. Wobec tego, że przez podział tego stopnia musiano by postarać się o zezwolenie na godziny nadobowiazkowe, a byłoby to dla tutejszego Grona bardzo niewygodne, a panie nauczycielki nie miałyby z tego powodu czasu na ugotowanie sobie obiadu, a nie ma tu miejsca, gdzieby się można stołować., przeto Grono życzyło sobie, by pozostawiono ten stopień niepodzielonym, a p. Władysława Prugar nauczycielka pierwszego stopnia, okazała gotowość wywiązać się z zadania i zadeklarowała się prowadzić ten stopień ze skutkiem...”

Protokół z konferencji z 25 stycznia 1911 roku.

Paragrafy trzeba znać i się do nich stosować.

„...Kierownik szkoły czyni uwagi, że tak nauczycielki jak i dzieci spóźniają się do Kościoła w niedzielę i nawet nie chodzą na dyżury. Nauczycielki usprawiedliwiają się tem, że nabożeństwo jest zbyt wcześnie, tak że jeszcze jest ciemno - a dzieci z powodu zimna do kościoła nie chodzą. Kierownik szkoły zarządza, że nauczycielki muszą być na kwadrans przed nabożeństwem tj. 6:3/4 rano w niedzielę w klasie na dyżur i czytać katalog dzieci. Panna Kościółkówna czyni uwagę, że nie dała spisu dzieci, które pocięły ławki o który jej kierownik mówił to oznajmia, że ma w klasie i w każdej chwili może dać.... Dzieci po nauce nie idą do domu, lecz zostają na gościńcu pod szkołą i biją się kamieniami - należy wyprowadzić parami ze szkoły i wyglądać parę chwil za nimi aż przejdą - nie pozwolić na zatrzymywanie się, nie słuchających karać aresztem. Kierownik radzi po raz ostatni by nauczycielki przestrzegały starannie regulaminu i nie broniły się

tem, że nie wiedzą lecz znały wszystkie paragrafy i zastosowały się do przepisów”.

Protokół z konferencji z 9 marca 1911 roku.

Imieniny miejscowego Proboszcza.

„...Przedmiotem konferencji (jedynym) było omówienie jak ma postąpić tutejsza szkoła w dniu imienin miejscowego Proboszcza. Po krótkiej dyskusji uchwalono, że jedno dziecko z każdego stopnia złoży życzenia, kilka dziewcząt stosownie zaśpiewa. Na tym konferencje zakończono”.

Protokół z konferencji z 1 września 1911 roku.

...a gdzie karności brak, tam i nauki być nie może...

„... Kierownik uznaje by w tym roku utrzymywać jak największą karność - bo zeszłego roku szwankowała - a gdzie karności brak, tam i nauki być nie może - będzie tego roku ściślej przestrzegał przepisów by był porządek w szkole, kościele w klasie, przy wyjściu - sądzi więc, że szkoła będzie tego roku lepiej prowadzona. Następnie było omówienie nowych planów do robót kobiecych i ćwiczeń cielesnych - kierownik stwierdził, by panie ten plan przestudyowały i ułożyły plan szczegółowy, bo ten jest ogólny...”

Protokół z konferencji z 12 kwietnia 1912 roku.

...dżownica czy dżdżownica...

Głowę trzeba zawsze trzymać wysoko.

„...W dyskusji nad lekcją praktyczną zabrała głos p. Schmidtowna zarzucając p. Fortunie, że powinien być po przeprowadzeniu opisu zażądać od dzieci, by same jeszcze raz opis powtórzyły, zauważyła także, że nauczyciel nie zwracał uwagi dzieciom na to, że podczas odpowiedzi trzymały głowy pochylone na dół. Następnie zabrała głos p. Kotulska, która zauważyła, że nauczyciel mylnie się wyrażał, bo słowo dżdżownica brzmiało w jego ustach jak dżownica z powodu małego nacisku na dwa dż, wreszcie mylnie mówił, że dżdżownica nie ma głowy. P. Fortuna odpięła zarzuty ze strony p. Schmidtowny, że powtórzenie opisu było zbyteczne bo dzieci powtarzały opis w ciągu czytania i dzieci dobrze odpowia-

dały, a co do trzymania głów, to dzieci zwykle trzymają dobrze, tylko podczas lekcji praktycznej się bały. Następnie zbija zarzuty p. Kotulskiej, że uczy tak jak uczą przyrodnicy, że dżdżownica nie ma ani głowy ani tułowia. A co do złego wyrażania się dżdżownicy to p. Fortuna nie zgadza się, bo jak powie dżdżownica to i tak go dzieci zrozumieją, a zresztą wiele wyrazów pisze się inaczej a inaczej mówi, trudno za każdym wyrazem dobitnie uwydatniać dwa dż. P. Kierownik wyjaśnia następująco: najczęściej błędził prelegent w tem, że nie zwracał dzieciom uwagi by trzymały głowy do góry, także w tym wyrazie dżdżownica powinien był silnie zaznaczyć dwa dż. Całość lekcji zrobiła wrażenie bardzo dobre, gdyż tok lekcji był wzorowy, karność dobra, a dobre skutki można było poznać z odpowiedzi dzieci...”

Protokół z konferencji z 15 grudnia 1912 roku.

**... nie dzieci nauczycielkę,
ale nauczycielka dzieci uczyć powinna...**

„...Kierownik czyni uwagi p. Kościółkównie, że powinna podczas nauki śpiewu interesować się sprawami dzieci a nie zajmować się czem innem i że koniecznie powinna znać melodię tej pieśni, którą poleca dzieciom, gdyż źle śpiewają. Każde dziecko inaczej śpiewało, a gdy kierownik polecił nauczycielce by śpiew poprawiła, nauczycielka odpowiedziała, że tej melodii nie zna. Aby na przyszłość temu zapobiec, poleca kierownik nauczycielce, aby tylko to z dziećmi śpiewała, co sama umie, gdyż nie dzieci nauczycielkę, ale nauczycielka dzieci uczyć powinna...”

Protokół z konferencji z dnia 5 grudnia 1913 roku.

**...jędrne słowa P. Kotulskiej w sprawie winy prelegenta,
że lekcji nie przerwał wcześniej jakkolwiek rozrywką, by
umysł dziatwy przyprowadzić do równowagi... Wpływ aury
na postępy w nauce.**

„...Następnie głos zabarała P. Kotulska i w jędrnych słowach wypowiedziała co następuje. Karność w klasie była słabą, można było zauważyć zmęczenie u dziatwy, dlatego składa winę na prelegenta, że lekcję nie przerwał wcześniej jakkolwiek rozrywką, by umysł dziatwy przyprowadzić do równowagi, wreszcie co do przeprowadzenia samej lekcji popiera p. Schmidtówną. Kierownik popiera zarzuty p. Schmidtówny i p. Kotulskiej i dodał, że z powodu aury nadzwyczaj ociężałej, ponurej i na ostatniej godzinie nauki w klasie, gdzie od 8-mej do 3-ciej bez przerwy prawie dzieci zmęczone czuć się mogły. Podnieść jednak należy zasługi nauczyciela, że pomimo to zwyciężył i skutki pracy miał należyte, bo dzieci przyswoiły sobie nowy głos i nauczyły się go czytać, pisać i łączyć z samogłoskami...”

Protokół z konferencji z dnia 12 czerwca 1914 roku, odbytej w obecności C. K. Inspektora Erazma Juśkiewicza.

**...należy się postarać o dzwonek i dzwonić nim na każdą
pauzę. Godło Polski i orzeł austriacki.**

„...Co do nauki śpiewu należy przypilnować tych nauczycieli, którzy nie mają w podziale godzin wyznaczonego śpiewu, by przed lekcjami śpiewali z dziećmi. Do art. 133 Regulaminu Szkolnego o pauzach należy się stosować. Dlatego też w tej szkole należy się postarać o dzwonek i dzwonić nim na każdą pauzę. Podczas pauz należy okna i drzwi otworzyć, dlatego nie może

się wtedy w klasie znajdować ani jeden uczeń. Art. 8. Dzieci powinny znać godło Polski, tak samo jak orła austriackiego. Art. 10. Bardzo nietaktownym postępowaniem jest wzbranianie dzieciom nieumiejącym czytać przyjść do szkoły na hospitację C. K. Inspektora. Nauczyciel obowiązany jest Inspektorowi i Kierownikowi dostarczyć zeszytów celem przejrzenia. Może to wykonać przez wysłanie z zeszytami dziecka, które sobie będzie poczytywało za zaszczyt, a jeżeli nauczyciel nie chce tego uczynić niechże przyniesie sam...”

Protokół z konferencji z 24 czerwca 1916 roku.

Nauki moralnej też nie było.

„...Lekcję praktyczną z języka wykładowego na II stopniu przeprowadziła p. Marya Wiejowska. Zamiast ustępu historycznego wzięła powiastkę pt. Nie odkładaj pracy. W dyskusji nad tą lekcją zabarała głos p. Anna Schmidtówna a mianowicie: znaczenie wyrazów tłumaczy się przy odpytywaniu na pytania a nie przed czytaniem i że w zadaniu domowym było za wiele pytań. P. Marya Kotulska zauważyła, że jeden uczeń czytał za dużo i że błędy powinny być dzieci same poprawiać a nie nauczycielka zaś do odpowiedzi powinno się częściej dzieci zmieniać. Nauki moralnej też nie było...”

Protokół z konferencji z 2 października 1916 roku.

**Chłosta cielesna jest wykluczona i niedopuszczalna.
Stanowczo nie chce uczęszczać na religię.**

„...Na stopniu I mają dzieci mówić pacierz chóralnie a nie pojedynczo, jak to miało miejsce u p. Urszuli Kramerówny. Frekwencja na I stopniu jako i na II jest dosyć dobra, zaś na III i na IV stopniu licha. Podczas nauki religii na II stopniu ukarał katecheta ks. J. Brandt za to, że mu natychmiast nie odpowiedział na pytanie, chłostą cielesną do tego stopnia, że trzcinę sękatą złamał na nim. Przede wszystkim przy doborze środków wychowawczych należy uwzględniać indywidualność dziecka, starać się o pozyskanie zaufania przez poważne lecz serdeczne i sprawiedliwe obchodzenie się z nimi, lecz niestety innych dzieci nie ukarał, mimo że także natychmiast nie odpowiedziały (Lupianka). Rezultat tego ukarania taki, że uczeń stanowczo nie chce uczęszczać na godzinę religii. Kary należy wymierzać z rozwagą, a tak w ich stosowaniu jak w ich surowości przestrzegać roztropnej miary, w żadnym razie nie powinny one naruszać uczuć moralnych dziecka lub narażać jego zdrowia na uszczerbek. Karami dozwolonemi są: nagana przez nauczyciela, gospodarza klasy lub kierownika szkoły, stanie poza ławką, wykluczenie od udziału w zabawach, zatrzymanie w szkole po godzinach nauki z wyznaczeniem odpowiedniego zatrudnienia pod nadzorem nauczyciela, wezwanie przed konferencję lub przewodniczącego R.S.M., zagrożenie wykluczeniem lub wykluczenie. Chłosta cielesna jest wykluczona, niedopuszczalna, art. 83. Wnioski: Szkoła wygląda jak karczmisko - nie obielona, nie wyczyszczona więc całe grono nauczycielskie podnosi to, aby budynek szkolny był podobny do „Szkoły”. Fura z gnojem, sianem przejeżdżają codziennie tam gdzie jest miejsce do zabaw mimo, że jest gościniec, którędy mają fura jechać, oprócz tego w każde święta i niedzielę zajeżdżają fura pod szkołę i zanieczyszczają to miejsce do zabaw...”

Protokół z konferencji z 10 kwietnia 1918 roku.

Zbierać pieniądze, czy nie zbierać - oto jest pytanie.

... nic a nic nie robiła sobie z poleceń Kierownika...

„...Kierownik przypomniał paragraf 135 regulaminu szkolnego, który powiada, że nie wolno zbierać żadnych składek bez zezwolenia C.K. Rady Szkolnej. Ponieważ Pani Urszula Kramer zbiera pieniądze na roboty ręczne bez zezwolenia kierownika szkoły, przeto kierownik czyni jej ostrą uwagę i poleca by roboty kobiece przeprowadzała w tych ciężkich czasach wojennych na starej bieliźnie i ubraniach. Kierownik zwracał Pani Kramer uwagę już kilka razy, jednak do poleceń jego się nie stosowała. Następnie zauważył kierownik, że nauczycielka w ogóle z uwag i poleceń kierownika nic a nic sobie nie robi i nawet chłopców z robót kobiecych nie puszcza...”

Szkoła głuchoniemych. Na tej samej konferencji nauczycielka Urszula Kramerówna zawnioskowała:

„...by szkoła miała charakter szkoły a nie charakter szkoły dla głuchoniemych - przeciw poleceniom kierownika by dzieci na pauzach nie hałasowały. Wniosku tego kierownik nie podaje pod głosowanie, ponieważ uznaje go za niedorzeczny...”

Protokół z dnia 21 grudnia 1922 roku i z 10 marca 1923 roku.

Kary cielesne, czy zasady pedagogiczne?

„...Wniosek samoistny: Wniosek księdza Stanisława Tabor-skiego, ażeby w klasie unikać kary klęczenia... Dalej zwrócił się kierownik z prośbą do grona nauczycielskiego, szczególnie zaś do p. Sojównej aby unikała kar cielesnych, bo ludzie przychodzą z uzaleniem do p. kierownika, że dzieci boją się bicia i nie chcą iść do szkoły. Kierownik zwrócił uwagę również p. Sojównej, aby uczniów słabszych nie odosabniała jak to p. kierownik zauważył podczas hospitacji, bo takie odosobnienie sprzeciwia się zasadom pedagogicznym. Nauczycielka p. Sojówna odpierała zarzuty tem, że kar cielesnych nie używa i dzieci nie odosabnia. Wnioski samoistne - koleżanka Ligaszewska zwróciła się z prośbą do p. Sojówny, aby jeśli czuje do niej jakąś urazę powiedziała to na konferencji, a nie używała do tego pośrednictwa dzieci, bo mówienie do dzieci: idź powiedz pani Ligaszewskiej, że was nic nie nauczyła, albo pani I rok nic nie uczyła i pytała tylko IV, albo też powiedz pani, że o mało co nic nie nauczyła, dziewczęta nic nie umieją. Jest to niestosowne i osłabia powagę nauczycielki. Kierownik nadmienił, że on jest od tego aby oceniać postępy w poszczególnych oddziałach...”

Protokół z konferencji z 31 marca 1924 roku.

Bocian żywi się nie tylko żabami i jest więcej szkodliwy niż użyteczny.

„...Uwagi z hospitacji na stopniu II: historia „O Popielu”. Deklamacja wierszy, czytanie, lekcja wypadła dobrze. Z hospitacji na stopniu I lekcja wypadła też dobrze. Hospitacja na stopniu III 4 r. ust. „O głosie” lekcja wypadła dobrze. Krytyka lekcji praktycznej na stopniu III r. 3 z przyrody „O bocianie”. Pan Kierownik zwrócił uwagę, że bocian żywi się nie tylko żabami i że ucząca p. Bernadeta Schonthaler nie zapytała się czy jest szkodliwy czy użyteczny. Wczem pouczył ją żeby była pouczyła

dzieci, że więcej jest szkodliwy, niż użyteczny. Także nie zapytała się dlaczego odlatuje. Następnie przyznała się, że się czasem myliła w słowach. A zaś słuchająca lekcję P. Gluzowa nauczycielka również na to zwróciła swą uwagę i że dzieci i nauczycielka trochę za cicho mówiły...”

Protokół z konferencji nauczycielskiej odbytej 10 września 1924 roku.

... nie używać kija, unikać klęczenia na gradusie... nie pozwalać dzieciom uczestniczyć w zabawach i na weselach.

„... Następnie odczytał Pan Grzegorz Gluza kierownik szkoły: „Program nauki w szkołach powszechnych siedmioklasowych.” Kierownik zwrócił uwagę gronu, ażeby nie używać kija, unikać klęczenia na gradusie, również nie zostawiać dzieci po szkole bez dozoru, w końcu nadmienił kierownik by dzieciom nie pozwalać uczestniczyć w zabawach i na weselach...”

Protokół z konferencji odbytej dnia 3 listopada 1931 roku.

11 listopada i propaganda na rzecz Śląska. Nakaz ma działać na wolę, a nie na nerwy. Dzieci mają same siebie zmuszać do zastosowania się do rozkazu.

„...W dalszym ciągu konferencji był omawiany program na uroczystość 11 listopada. Na program ma się składać przemówienie p. Kierownika, następnie 3 deklamacje okolicznościowe dzieci śpiewy tj. w kościele, jak i patriotyczne pod „Krzyżem Grunwaldzkim”. Następnie była mowa o propagandzie na rzecz Śląska. Pan Kierownik polecił przedstawić dzieciom czym jest Śląsk dla Polski i dlaczego powinniśmy go bronić.... Po omówieniu tych spraw zastanawiano się nad następującymi zagadnieniami wychowawczymi „Rozkaz a posłuszeństwo”, „Znaczenie posłuszeństwa”, „Karność”. Rozkaz powinien być pozytywny czyli poddający wyobrażenie działania, zamiast negatywnego czyli zakazującego. Zakaz jest cięższy dla dziecka niż nakaz. Dzieci są chętne do ruchu więc powściągnięcie jest trudniejsze. Rozkaz ma być krótki, w trybie rozkazującym. Rozkaz powinien być zrozumiały. Nakaz ma działać na wolę, a nie na nerwy. Ma być spokojny, a pewny. Dzieci na których żaden rozkaz nie działa, póki się nie krzykną są znarowione przez złe prowadzenie... Posłuszeństwo zaś jest ważne szczególnie z tego względu, że dziecko okazując posłuszeństwo panuje nad samą sobą i przez to wychowuje się bezwiednie. Opanowanie wytwarza posłuszeństwo, a posłuszeństwo wzmacnia panowanie nad sobą. Dzieci mają same siebie zmuszać do zastosowania się do rozkazu. Posłuszeństwo jest drogą do karności. przez to, że jest bezwiednem samopanowaniem. Karność, wymaga świadomości, władania sobą. Karność zewnętrzna polegająca na przymusie nie jest karnością, bo nie wypływa z nakazu własnego sumienia mającego silne poczucie obowiązku wobec prawa. Posłuszeństwo działa szybciej, bo nie żąda pracy dobrowolnej od dzieci, ale nie kształci moralnie. Z tego też względu strach jest w wychowaniu szkodliwy.” Na tym konferencję zakończono.”

Fragmenty protokołów opracował:
Mieczysław Chabura

